

Asia: VN/2821/2024

## **Lausuntopyyntö: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lastensuojelulain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi**

### Lausunnonantajan lausunto

#### **a) Mitä vaikutuksia näette ehdotuksilla olevan?**

Ehdotettu sääntely ei ole riittävän täsmällistä lapsen oikeuksien ja oikeusturvan toteutumisen kannalta. Riskinä on, että oikeus puuttua lapsen fyysiseen koskemattomuuteen mahdollisesti johtaa lapsen oikeuksia rikkoviin käytäntöihin. Rajanveto kasvatuksellisten keinojen ja rajoitustoimenpiteiden välillä on liian tulkinnanvarainen.

Esityksessä kuvataan tilanteita, joissa lapselta voidaan kasvatuksellisenä keinona ottaa haltuun pykälässä tarkoitettuja aineita ja esineitä. Kasvatuksellisesti voidaan myös käyttää voimakeinoja, joiden määrittely on tulkinnanvaraista (s. 84). Sijaishuoltoon sijoitettujen lasten kanssa työskenneltäessä vähäinen voimankäyttö voi johtaa tilanteisiin, joissa lapsen vastarinnasta johtuen voimankäyttöä tilanteessa lisätään, jolloin voimankäyttö ei ole perusteltavissa kasvatuksellisenä keinona. Kasvatuksellisten keinojen ja rajoitustoimenpiteiden rajaa on näkemyksemme mukaan selkiytettävä.

Esineiden ja aineiden haltuunotto kasvatuksellisenä keinona voidaan tehdä myös silloin kun arvioidaan niiden vaarantavan sijaishuoltopaikan yleistä järjestystä tai vahingoittavan omaisuutta. Määrittely on tulkinnanvarainen ja perusteluissa tulisi kuvata konkreettisesti minkälaisissa tilanteissa voidaan arvioida puuttumisen kynnyksen ylittyvän.

Perhehoidon osalta on tarpeellista säätää esimerkiksi alkoholin ja tupakkatuotteiden poisottamisesta (laissa määriteltyjä alle 18-vuotiailta kiellettyjä aineita). Esitykseen kirjattujen kasvatuksellisten keinojen käyttöön perhehoidossa liittyy kuitenkin erityisiä riskejä. Perhehoitajat tekevät kasvatuksellista arviointia useimmiten ilman alan ammatillista koulutusta. Kasvatuskysymyksiin liittyy yhteiskunnallisesti suuria näkemyseroja, jotka heijastuvat erityisesti perhehoidon toimintaan. On erittäin tärkeää, että lapset ja heidän läheisensä tietävät oikeutensa ja käytössä on riittävät oikeustoimikeinot ristiriitatilanteiden ratkaisemiseksi.

Ehdotuksen mukaan sosiaalityöntekijän tulee asiakassuunnitelmaa laatiessaan keskustella tarpeen mukaan menettelytavoista ja kasvatuseriaaiteista ja kasvatukseen liittyvistä säännöistä ja käytännöistä sijaishuollossa. Perhekuntoutuskeskus Lauste pitää kannatettavana, että sosiaalityöntekijän tulee keskustella kasvatuseriaaiteista sekä lapsen sijaishuoltopaikan että lapsen ja huoltajan kanssa. On erittäin tärkeää, että lapsi ja hänen huoltajansa ovat tietoisia oikeuksistaan. Esityksessä tulisi täsmentää sitä, miten rajoitustoimenpiteet suhteutuvat kasvatuksellisiin keinoihin silloin, kun lapsen huoltaja on eri mieltä käytettyjen keinojen luonteesta.

**b) Selkeyttääkö ehdotus lapsen kasvatuksen, valvonnan ja huolenpidon sekä perusoikeuksiin kajoavien rajoitusten välistä rajanvetoa sijaishuoltopaikan arjessa? Jos ei, miten säännöksiä tulisi muuttaa?**

Kasvatuksellisten keinojen ja rajoitustoimenpiteiden välinen raja on tulkinnanvarainen. Lasten oikeuksien toteutuminen ja yhdenvertainen kohtelu edellyttävät kasvatuksellisten keinojen konkreettisempaa määrittelyä. Käytännössä kasvatuksellisten keinojen ja rajoittamiseen liittyvät tilanteet voivat olla samankaltaisia, jolloin toimenpiteiden kestoon ja intensiteettiin perustuvaa arviointia on vaikea tehdä.

Ehdotuksessa korostetaan sosiaalityöntekijän tehtävää lapsen kasvatuskäytäntöjen ja kuntoutuksen linjausten määrittelyssä. Kasvatusta ja kuntoutusta koskeville keskusteluille tulisi olla mahdollisuus aina tarvittaessa myös asiakassuunnitelman tarkistamisen lisäksi. Samanaikaisesti tulisi huomioida osaamisen varmistaminen arvioitaessa ja ohjattaessa sijaishuollossa olevan lapsen yksilöllistä kuntoutusta ja kasvatusta.

Perhehoidon osalta muutokset kasvatuksellisten keinojen käyttämisessä aineiden ja esineiden poisottamiseen liittyen vaikuttavat perhehoitoon merkittävästi. Muutosehdotukset ovat kannatettavia, mutta niihin sisältyy huomion arvoisia riskejä. Kun perhehoitajan mahdollisuuksia puuttua lapsen toimintaan kasvatuksellisin keinoin lisätään ja mahdollistetaan esim. fyysiseen koskemattomuuteen puuttuminen, on ensiarvoisen tärkeää varmistaa perhehoitajien riittävä osaaminen ja lakiosaaminen. Perhehoitajille tulisi määritellä kouluttautumisvelvoite riittävän kasvatus- ja lakiosaamisen varmistamiseksi. Kasvatuksellisten keinojen käytön yhteydessä tulisi huolehtia siitä, että tilanteet dokumentoidaan riittävän perusteellisesti niiden arvioimiseksi jälkikäteen. On tärkeää, että lapset ovat tietoisia oikeuksistaan ja käytettävissä olevista oikeustoimikeinoista.

**2. Hallituksen esitysluonnoksessa esitetään terveydenhuoltolakiin (69 §) ja lastensuojelulakiin (16 b §) informatiivisluonteista viittausta voimassa olevaan sääntelyyn ns. hybridiyksikköjen perustamiseksi. Mitä vaikutuksia näette ehdotuksen taustalla olevan tavoitteen kannalta?**

Esityksellä ei riittävästi ohjata palvelujärjestelmän uudistamiseen. Lasten tarvitsemien mielenterveyspalvelujen ja muiden palvelujen kehittämistä tulee tarkastella kokonaisuutena ja niiden kehittämisen tulee tapahtua sekä palvelurakenteen että osaamisen tasolla. Esitetyt hybridiyksiköt voivat olla merkittävä osa lasten ja nuorten tarvitsemien palvelujen kehittämistä,

mutta ne eivät riitä vastaamaan palveluiden yhteensovittamista ja erikoissairaanhoidon palveluiden saatavuutta koskevaan ongelmaan. Psykiatrisen tuen tarjoamista ja lastensuojelun osaamisen kehittämistä tulisi tarkastella kansallisesti koko palvelujärjestelmässä.

#### **a) Ovatko ehdotukset sääntelyltään selkeitä ja käytännössä toteutettavissa?**

Rikolliset teot sijoituspäätöksen perusteena on epämääräinen kriteeri. On välttämätöntä määritellä kuntouttavan suljetun laitospalvelun kohderyhmä selkeämmin ja kohdentaa palvelu ainoastaan lapsille, jotka toiminnallaan vakavasti vaarantavat omaa tai muiden henkeä ja terveyttä. Esitysluonnos jättää epäselväksi, miksi kuntouttavan suljetun laitospalvelun osalta ei ehdoteta säädettäväksi ikärajaa, kuten eho-jaksolle.

Esitysluonnoksen mukaan palvelu on tarkoitettu lapsille, joilla on väkivaltakäyttäytymistä, mutta ei esimerkiksi psykiatrisen sairaalahoidon tarvetta. Kuten esityksessä todetaan, merkittävällä osalla sekä rikosseuraamusten piirissä että lastensuojelulaitoksissa olevista väkivaltarikoksiin syyllistyneillä lapsilla on jokin mielenterveydenhäiriö. Näkemyksemme mukaan tulisi kiinnittää erityistä huomiota siihen, että vakavilla rikollisilla teoilla oireilevat ja psykiatrista hoitoa tarvitsevat lapset saavat tarvitsemaansa hoitoa, eikä heitä sijoiteta kuntouttavaan suljettuun laitospalveluun.

Esitysluonnoksen perusteluissa todetaan erityisiä rajoituksia koskien, että 49 a §:ssä mainittuihin sijoituksen edellytyksiin liittyy usein lapsen luvattomat poissaolot sijaishuoltopaikasta. Luvattomien poissaolot sijaishuoltopaikasta ei tule olla peruste sijoitukselle kuntouttavaan suljettuun laitospalveluun. Tarve erityisille rajoituksille tulee johtua lapsen kuntoutuksen tarpeesta ja kuntoutuksen toteutumisen onnistumisen edellytyksistä.

Pidämme merkittävänä puutteena sitä, ettei perheiden ja läheisverkoton kanssa työskentelyä mainita esityksessä, vaikka se on todettu keskeiseksi vaikuttavuuden tekijäksi erittäin vaikeasti oireilevien lasten kuntoutuksessa. Esitykseen tulisi kirjata laitoshoidon aikana tapahtuva kotiin vietävä työskentely, joka erityisesti perheiden jälleenyhdistämistyöskentelyssä ja palvelutarpeiden muutoin muuttuessa on vaikuttavaa.

Kuntouttavaan suljettuun laitoshoitoon liittyvästä moniammatillisesta työskentelystä tulisi säätää tarkemmin: miten lapsen kanssa tosiasiallisesti työskennellään ja minkälainen velvoittavuus esimerkiksi lääkärin ja psykologin lausuntojen huomioonottamiselle on arvioitaessa kuntouttavan suljetun laitoshoidon päättämistä ja siirtymistä muiden palvelujen piiriin. Sijoitus suljettuun ja yhteydenpitoa voimakkaasti rajoittavaan laitospalveluun voi toteuttaa lapsen erityistä suojelua ja turvata kuntoutumista, mutta pitkittyessään myös vaikeuttaa kuntoutumista tukevia tekijöitä kuten läheissuhteita, harrastuksia tai koulutusmahdollisuuksia. Sijoitusperusteiden olemassaoloa tulee arvioida säännöllisesti ja huolellisesti vaikka päätös olisi voimassa toistaiseksi.

Yleisesti kuntouttavan suljetun laitoshoidon määrittelyssä korostuu rajoittaminen, jonka lapset mahdollisesti kokevat ensisijaisesti rankaisuna. Pidämme huolestuttavana kehitystä, jossa on riskinä lastensuojelun ja vankeinhoidon rajan hämärtyminen. Vakavasti terveyden vaarantavan käyttäytymisen pysäyttäminen on välttämätöntä, mutta rajoittaminen, joka saatetaan kokea rankaisemisena, eivät tuota pidemmän aikavalin kuntoutusvaikutuksia.

#### **b) Miten arvioitte henkilöstölle asetettujen vaatimusten riittävyttä?**

Ehdotuksessa kuntouttavan suljetun laitospalvelun hoidollinen ja kuntouttava sisältö ja siten osaamiseen liittyviä tarpeita ei ole määritelty riittävän täsmällisesti. Kuntouttavan työskentelyn sisältö, kuntoutusta toteuttavan henkilöstö osaaminen ja eri toimijoiden roolit tulisi määritellä tarkemmin. Lastensuojelun palvelujärjestelmässä henkilöstön osaamisvaateet kasvavat siirryttäessä vaativimmille palvelutasoille. Kuntouttavan suljetun laitospalvelun henkilöstön tulisi kuvata erityisosaaminen, jatkuva osaamisen kehittäminen ja kuntoutustyön tutkimusperustaisuus (vrt. käypähoito). Myös moniammatillisten asiantuntijoiden rooli prosessissa ja työ tulisi määritellä tarkemmin. Opetuksen on aina tapahduttava opettajan ohjauksessa ja vastuulla.

Pidämme hyvänä, että kaikkien kuntouttavan suljetun laitoshoidon yksikössä työskentelevien, myös vartioiden, tulee olla virkasuhteessa palvelun tuottajaan.

**c) Ehdotuksen mukaan asiakassuunnitelma tulisi tarkistaa vähintään neljän kuukauden välein ja sen tueksi tulisi saada asiantuntija-arvio. Miten arvioitte sääntelyä lapsen rajoittamisen tarpeellisuuden arvioimisen sekä sen sisällön ja laajuuden tarkistamisen näkökulmasta?**

Sääntelyä kuntouttavaan suljettuun laitoshoitoon liittyvästä moniammatillisesta työskentelystä tulisi täsmentää: miten lapsen kanssa tosiasiallisesti työskennellään ja minkälainen velvoittavuus esimerkiksi lääkärin ja psykologin lausuntojen huomioonottamiselle on arvioitaessa kuntouttavan suljetun laitoshoidon päättämistä ja siirtymistä muiden palvelujen piiriin. Huolena on, että asiantuntijoiden rooli päätöksenteossa ja kuntoutuksen sisällöissä jää liian vähäiseksi, eikä tuo tarkoituksenmukaista ammatillista monialaisuutta lapsen saamaan hoitoon ja kuntoutukseen. Riippumattomien hoidon ja kuntoutuksen asiantuntijoiden asemaa sijoituspäätöstä tehtäessä ja sijoituksen päättämistä arvioitaessa tulisi vahvistaa.

**d) Mikä on näkemyksenne ehdotetun palvelun suhteesta erityisen huolenpidon jaksoon?**

Kuntouttava suljettu laitoshoido on selvästi suurempi puuttumien lapsen ja hänen läheistensä oikeuksiin käytettävien rajoitusten ja oletetun keston vuoksi. Erityinen huolenpito on määräaikainen interventio lapsen tilanteen vakauttamiseksi ja kuntoutuksen vaikuttavuuden parantamiseksi. Erosta huolimatta erityiselle huolenpidolle on säädetty alaikäraja, jota vastaavasti kuntouttavassa suljetussa laitoshoidossa ei ole. Eho-jakson enimmäiskesto esitetään pidennettäväksi ja näemme tärkeäksi arvioida systemaattisesti uudistettujen eho-jaksojen ja uuden kuntouttavan suljetun laitoshoidon vaikuttavuutta ja kehittämistarpeita.

**4. Esitetään muutettavaksi ja selkeytettäväksi nykyistä erityisen huolenpidon sääntelyä. Ovatko ehdotukset tarkoituksenmukaisia ja toteutettavissa käytännössä?**

-

**Vapaamuotoiset huomiot kohdasta 4.**

Erityisen huolenpidon jakson tavoitteellisuuden ja määräaikaisuuden korostaminen ovat kannatettavia. Myös jakson keston pidentäminen on perusteltua, korostaen yksilöllistä palvelun tarpeen arviointia ja päätöksen tekoa. Perhekuntoutuskeskus Lauste kannattaa sitä, että EHO-jakson järjestämisen tulee perustua moniammatilliseen arvioon. Perustelut psykologisen

asiantuntemuksen poistamisesta säännöksestä ovat puutteelliset. Psykologinen osaaminen on keskeistä arvioitaessa lapsen kuntoutukseen liittyviä tarpeita ja vointia. Emme kannata psykologisen asiantuntemuksen poistamista säännöksestä.

## **62 ja 63§ Yhteydenpidon rajoittaminen ja rajoittamista koskeva päätöksenteko**

Yhteydenpidon rajoittamista koskevaan päätökseen esitettyä lisäystä koskien laitoksen ulkopuolella olevia henkilöitä, joiden henkilöllisyyttä ei kyetä yksilöimään, pidämme tarpeellisenä aikaisempaan pykälän muotoiluun nähden. Lapselle tulee kuitenkin olla mahdollisuus solmia myös uusia merkityksellisiä suhteita yhteydenpidon rajoittamisen aikana, jolloin yhteydenpidon piirissä olevien henkilöiden määrää on voitava lisätä.

## **64 ja 70 a § Tekninen valvonta lastensuojelulaitoksessa**

Kameravalvontaa tulee käyttää vain yksilöllisesti perustellusta syystä, tilannekohtaisesti arvioiden. Kameravalvonnan kohteena olevan henkilön tulee olla tietoinen valvonnasta ja hänellä tulee olla käytössään tarvittavat oikeustoimikeinot. Eristämisen aikaiseen tekniseen valvontaan liittyen pykälässä tulisi huomioida, että kameravalvonnasta riippumatta lapsella on oltava jatkuva mahdollisuus olla vuorovaikutuksessa hänestä eristyksen aikana vastuussa olevan työntekijän kanssa. Kameravalvonta ei saa koskaan korvata inhimillistä vuorovaikutusta. Kameravalvontaa koskeva lapsikohtainen harkinta tulee kirjata päätökseen tai lapsen asiakirjoihin.

## **65 § Aineiden ja esineiden poisottaminen lastensuojelulaitoksessa**

Esityksessä ei riittävästi kuvata mitä tosiasiallisesti välttämättömillä voimakeinoilla tarkoitetaan lastensuojelun kontekstissa. Voimankäyttö terminä on ongelmallinen lastensuojelun kontekstissa ja vaatii viranomaiselle / työntekijälle annettavan voimankäyttöoikeuden hyvin tarkkaa määrittelyä ja rajaamista. Voimankäytön muodot on määriteltävä tarkasti kaikissa muissakin ammattirooleissa, joissa se on mahdollista vrt. poliisi, rikosseuraamuslaitoksen virkamies jne. Voimankäytön puolustettavuuskriteeristön arvioinnissa on huomioitava 1) tehtävän tärkeys, 2) kiireellisyys sekä 3) vastarinnan vaarallisuus. Lastensuojelun kontekstissa esim. puhelinlaitteen poisottamisessa, voimankäyttöä tulisi arvioida myös näiden kriteerien kautta. Huolena on, että voimankäyttöön päädytään liian vähäisin perustein, jolloin toiminta ei ole puolustettavaa, eivätkä ratkaisut ole mahdollisiin seurauksiin nähden kohtuullisia. On eri asia, ollaanko lapselta ottamassa pois puhelinta vai jotakin toisen vahingoittamiseen tarkoitettua välinettä jo käynnissä olevassa uhkatilanteessa. Mielestämme voimankäyttö pitäisi rajata vain hätävarjeluun rinnastettaviin tilanteisiin.

Voimankäytön määritelmän mukaisesti sitä käytetään murtamaan kohdehenkilön vastarinta jonkin toimenpiteen suorittamiseksi. Voimankäyttötilanteet aiheuttavat aina eriasteista vastarintaa, ahdistusta ja/tai pelkoa voimankäytön kohteena olevassa henkilössä. Voimankäyttö tilanteessa kohteena olleen alaikäisen lapsen fyysinen ja psyykinen hyvinvointi on tosiasiallisesti pystyttävä varmistamaan jokaisen voimankäyttötilanteen jälkeen. Esitämme huolen asiakasturvallisuuden ja työturvallisuuden vaarantumisesta voimankäyttötilanteissa.

## **66 § Henkilöntarkastus**

Esityksessä henkilöntarkastus laajennetaan koskemaan myös sellaisia aineita tai esineitä, joiden hallussapito ei ole lapselta laissa kielletty, kuten rahavaroihin ja viestinnän mahdollistaviin laitteisiin.

Esitystä tulisi tarkentaa henkilöntarkastuksen tekemisen edellytysten osalta, konkretisoiden milloin mainittujen aineiden poisottamisen edellytykset täyttyvät.

#### **66 a § Henkilönkatsastus**

Ei lausuttavaa.

#### **67 § Omaisuuden, lähetysten ja tilojen tarkastaminen ja lähetysten luovuttamatta jättäminen**

Esityksessä laajennetaan rajoitustoimenpide koskemaan myös sellaisia aineita tai esineitä, joiden hallussapito ei ole lapselta laissa kielletty, kuten rahavaroihin ja viestinnän mahdollistaviin laitteisiin. Säännöksessä tulisi täsmentää, milloin edellytykset omaisuuden, lähetysten ja tilojen tarkastamiselle täyttyvät.

#### **68 § Kiinnipitäminen laitoksessa**

Pidämme kannatettavana, että esityksessä todetaan, ettei kiinnipito ole hoidollinen keino, ja korostetaan sen lyhytkestoisuutta. Kiinnipitämisen tulee aina perustua lapsen tai muiden hengen, terveyden, turvallisuuden tai merkittävään omaisuuden suojaamiseen. Esitetyt muutokset ovat lapsen oikeuksien näkökulmasta perusteltuja ja niiden taustalla on myös aiheesta kertynyttä tutkimusnäyttöä, mikä on hyvin kuvattu esityksen perusteluissa.

Esityksessä arvioidaan hyvin kiinnipidon mahdollisia vaikutuksia eri tavoin ja eri sysistä oireilevien lasten osalta (s. 145). Esityksessä todetaan, että kiinnipito voi olla lapselle hyvin traumaattista ja provosoi lasta vastarintaan, joka puolestaan lisää voimankäyttöä tilanteissa. Pidämme erittäin tärkeänä kasvatuksellisten keinojen ja voimankäyttöä vähentävien keinojen korostamista.

#### **68 a § Kiinnipitäminen lapsen laitoksesta poistumisen estämiseksi**

Välttämättömät voimakeinot on terminä epämääräinen ja sitä tulisi määritellä tarkemmin.

#### **69 a § Luvatta lastensuojelulaitoksesta poissaolevan lapsen etsintä ja palauttaminen**

On erittäin kannatettavaa, että lapsen etsinnän ja palauttamisen saa toteuttaa vain laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva työntekijä tai sosiaalihuollon toimivaltainen viranhaltija, eikä etsintää ja palauttamista voi toteuttaa ostopalveluna.

Ehdotus hätäpaikannuskäytäntöjen ja vastuiden selkeyttämisestä ja kynnyksen madaltamisesta on kannatettavaa, kun kyseessä on suojelun tarpeessa oleva lapsi.

#### **69 b § Lapsen kiinniotto**

Lapsen kiinniottoa kokeva ehdotus (69 b §) todennäköisesti lisää lastensuojelun työntekijöiden voimankäyttöä julkisilla paikoilla ja yksityisissä tiloissa (asunnot tai vastaavat paikat, joissa lapset luvattomien poissaolojen aikana ovat). Julkisilla paikoilla tapahtuvat kiinniottot ja voimankäyttö provosoivat sekä lapsia että sivullisia vastarintaan. Tilanteissa aiheutuu riskejä sekä asiakasturvallisuudelle että lastensuojelun työntekijöiden työturvallisuudelle. Kiinniottaminen julkisella paikalla ja oikeus asuntoon pääsemiseksi pitäisi säätää ainoastaan poliisin tehtäväksi.

## **69 c § Kiinniotetun lapsen kuljettaminen**

Näkemyksemme mukaan rajoitustoimivallan laajentaminen julkisella paikalla tapahtuvaan henkilöntarkastukseen ja kiinnipitoon voi johtaa lasta alistaviin toimintatapoihin, sekä lisää voimankäytön myötä asiakasturvallisuuteen liittyviä riskejä.

## **69 d § Perhekodista luvatta poissaolevan lapsen etsintä ja palauttaminen**

Katsomme että lapsen kiinniottamisen ja voimakeinojen käyttämisen tulisi kuulua ainoastaan poliisin tehtäviin. Lasta etsittäessä ja palautettaessa tulisi kiinnittää huomiota hänelle turvallisiin ihmissuhteisiin siten, että perhehoitaja osallistuisi lapsen etsimiseen ja hänen palauttamiseensa perhehoitoon.

## **69 e § Poliisin virka-apu laitoksesta ja perhekodista luvatta poissaolevan lapsen kiinniottamisessa ja kuljettamisessa**

Esityksessä virka-apupyynnön voisi sosiaalihuollon viranomaisen lukuun tehdä myös lasta etsivä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö. Esitys on kannatettava ja helpottaisi jatkossa käytännön tilanteita lasta etsittäessä ja palautettaessa laitokseen.

## **71 § Erityiset rajoitukset kuntouttavan suljetun laitospalvelun aikana**

Perhekuntoutuskeskus Lauste pitää tärkeänä, että lapsella tulee olla mahdollisuus saattaa erityisten rajoitusten sisältöä ja laajuutta koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Kuntouttava suljettu laitoshoido on merkittävä puuttuminen lapsen perusoikeuksiin ja siten mahdollisuus käsittelyyn on erittäin tärkeää.

## **72 § Erityiset rajoitukset erityisen huolenpidon jakson aikana**

Ei lausuttavaa.

## **6. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki Valtion lastensuojelulaitoksesta ja sen yhteydessä toimivasta koulusta ja täsmennettäväksi viraston nykyistä rakennetta. Vastaisivatko ehdotukset tätä tavoitetta?**

Ei kantaa

## **Vapaamuotoiset huomiot kohdasta 6.**

-

## **7. Esityksen tavoitteena on vahvistaa kodin ulkopuolelle sijoitetun lapsen oikeutta erityiseen suojeluun. Vastaavatko ehdotukset tätä tavoitetta?**

Ei pääosin

## **Vapaamuotoiset huomiot kohdasta 7.**

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten oikeutta erityiseen suojeluun tulisi vahvistaa ja kehittää uudistamalla lastensuojelua kokonaisvaltaisesti. Kehittämisen tulisi nojata tutkittuun tietoon kuntoutustyön vaikuttavuuden mekanismeista ja palvelujärjestelmän kipukohdista. Sijaishuollon vaikuttavuuden parantaminen edellyttää kansallista työtä, myös uudistuvaa lainsäädäntöä. Vaikuttavuuden tekijöinä ovat mm. työn suhdeperustaisuus, tutkitusti toimivat interventiot,

perheiden ja lähiverkostojen kanssa työskentely ja monialainen yhteensovitetty työ. Näissä onnistuminen edellyttää muutoksia työkuultuurissa, ammattilaisten osaamisessa ja orientaatioissa sekä palvelujärjestelmän rakenteissa.

Esityksessä korostuvat vahvat rajoittamistoimenpiteet, kuten kuntouttava suljettu laitoshoido, erityinen huolenpito ja rajoitustoimivallan merkittävä laajentaminen voimakeinojen käyttöön. On perusteltua epäillä esitettyjen muutosten lisäävän sijaishuollossa olevien lasten oikeuksia erityisen suojeluun ja yksilölliset erityisesti tarpeet huomioivaan kuntoutukseen. Myös kansainvälinen tutkimus suljettujen laitosten hyödyistä rohkaisee etsimää muita ratkaisuja. Pohjoismaiset kokemukset osoittavat, että vaikuttavuuden näkökulmasta tulisi ensisijaisesti kehittää muita vaihtoehtoja suljetun kuntoutuksen sijaan. Lastensuojeluun tulisi kehittää uusia palvelumuotoja ja työtapoja, jotka ovat potentiaalisesti tiukkarajaisia suljettuja laitospaketteja vaikuttavampia. Kuntouttavan suljetun hoidon aloittamiseen tulisi kytkeä arviointitutkimusta tarkoituksenmukaisten kehityssuuntien arvioimiseksi.

Lasten oikeuksia rajoittavien toimien myötä korostuvat kuntoutuksen sisällöt ja osaaminen. Tilannekohtaisesti perusoikeuksien rajoittaminen on perusteltua ja välttämätöntä suojelun sekä kuntoutuksen toteuttamiseksi. Tällöin on sekä lainsäädännön että toiminnan tasolla välttämätöntä varmistaa lasten oikeusturva ja oikeudenmukainen kohtelu.

## **8. Vapamuotoiset huomiot koko esityksestä.**

Laki tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

Pidämme esitystä kokonaisuudessaan hyvänä ja erittäin tarpeellisena.

TUVA-koulutuksen rahoitukseen ja kustannusten vastuukysymyksiin liittyvät epäselvyydet ovat vaikeuttaneet huomattavasti TUVA- koulutuksen järjestämisen toteuttamista sekä yksityisissä että valtion koulukotikouluissa.

Kaikilla lapsilla on yhtäläinen oikeus koulutukseen ja oppimiseen. Riittävällä, kustannuksia vastaavalla ja aukottomasti toteutetulla rahoituksella turvataan vaativahoitoisten lasten ja nuorten mahdollisuuksia koulutukselliseen tasa-arvoon, hyvinvointiin ja yhdenvertaisuuteen sekä parannetaan syrjäytymiseen liittyviä ongelmakohtia.

Esityksessä ehdotetaan, että oppilaiden kotikunnille lisättäisiin korvausvelvollisuus valtionosuusrahoituksen ylimeneville TUVA-koulutuksen kustannuksille. Tämä ehdotus koskisi sekä yksityisissä että valtion koulukodeissa järjestettyä TUVA-koulutusta. Ehdotus on hyvä ja parantaisi

huomattavasti koulukotiin sijoitettujen lasten peruskoulun jälkeisen opetuksen turvaamista ja lisäisi koulutuksellisen tasa-arvon toteutumista.

Ketonen Jussi  
Perhekuntoutuskeskus Lauste